

Kela[®]

Bargguhisvuolta

Oanehaččat ja čielgasit | 2024

Työttömyys | Pohjoissaame

Sisdoallu

Kela doarjagat bargguhis olbmui	3
Bargguhisvuodabeaiveruhta	6
Bargomárkandoarjja	10
Bargan bargguhisvuoda áigge	15
Skuvlen ja hárjehallan	16
Allaagát bargguhis olbmo doarjja	17
Ohcan ja máksin	18
Ná Kela bálvala	23

Kela doarjagat bargguhis olbmui

Bargguhisvuolta unnuda sisaboáduid.
Dán gihppagis mitalit,
makkár ruđalaš doarjaga sáhtát oažžut Kelas,
jos dus ii leat bargosadji.

Kela doarjagat bargguhisvuoda áigge leat
bargguhisvuodabeaiveruhta ja bargomárkandoarjja.
Mitalit daid birra gihppaga čuovvovaš siidduin.

Gihppagis mitalit maiddái bargamis
ja studeremis bargguhisvuoda áigge.
Gihppaga loahpas gávdno diehtu das,
mo sáhtát ohcat bargguhisvuodadoarjagiid.

Gihpa mitala jagi 2024 dilis.

Lassidiehtu nehtas ja telefavnas

Kela doarjagin mitaluvvo
davvisámegillii čujuhusas
www.kela.fi/davvisamegiella

Bargguhisvuodas mitaluvvo
dárkileappot Kela suomagielat siidduin
www.kela.fi/tyottomat

Jos dus leat jearaldagat,
sáhtát riŋget bálvalannummirii
020 692 210

Gii sáhttá oažžut Kela bargguhisvuodadoarjaga?

Sáhtát oažžut bargguhisvuodadoarjaga Kelas, jos dus ii leat bargosadji itge oaččo bargguhisvuodadoarjaga eará sajis.

Kela máksá bargguhisvuodadoarjaga olbmuide, geat ássat Suomas fásta. Sin lassin bargguhisvuodadoarjja máksojuvvo EU-riikkain boahtán olbmuide, geat leat manjimužžan bargan Suomas.

Dárkkis maddái, sáhtátgo oažžut eará Kela doarjagiid, ovdamearkka dihte ássandoarjaga.

Jos bázat bargguheapmin

Jos bázat bargguheapmin, almmut iežat dakkaviđe bargguhis bargguohccin bargo- ja ealáhusdoaimmahakkii dahjege BE-doaimmahakkii.

Bargguhisvuodaovdu máksojuvvo dušše áiggis, go leat bargguohccin BE-doaimmahagas. BE-doaimmahat maddái addá Kelai cealkámuša das, sáhttágo dutnje máksit doarjaga.

Bargguhisvuoda áigge dus lea geatnegasvuohta ohcat aktiivvalaččat barggu. Fertet maddái váldit vuostá fállujuvvon barggu dahje skuvlema. Das ii sáhte biehttalit almmá siva haga, muđuid sáhttá massit doarjagiid.

Muitte doallat bargguohcama fámus. Dan sáhttá dahkat BE-doaimmahaga neahttasiidduin:

www.tyomarkkinatori.fi

Barggolašvuoda gieldaiskadeapmi

Oassi bargguhis bargoohcciin searvá barggolašvuoda gieldaiskadeapmái. Gieldaiskadeamis ruoktogielda veahkeha gávdnat barggu dahje skuvlejumi. Go leat almmuhan iežat bargoohccin, oaččut dieđu dikšugo du áššiid ruoktogielda vai BE-doaimmahat.

Nuppástusdorvoruhta badjel 55-jahkásažžii

Nuppástusdorvoruhta lea doarjja, man sáhtát oažžut Kelas dahje bargguhisvuodakássas, jos don leat eret celkon barggustat. Mihttomearrin lea, ahte nuppástusdorvoruhta álkidahttá odđa bargosaji gávdnama. Dan mearri lea seammá go sullii ovtta mánotbaji bálká.

Sáhtát oažžut nuppástusdorvoruđa, jos buot dát eavttut ollašuvvet:

- Leat deavdán 55 jagi.
- Du leat eret cealkán bargosajis buvttaduslaš ja ekonomalaš sivaiddat geažil.
- Leat bargan seammá bargosajis uhcimustá 5 jagi.

Jos gulat bargguhisvuodakássi, oza nuppástusdorvoruđa iežat bargguhisvuodakássas. Jos it gula bargguhisvuodakássi, oza nuppástusdorvoruđa Kelas.

Bargguhisvuodabeaiveruhta

Bargguhisvuodabeaiveruhta sáhttá leat dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta dahje vuodđobeaveruhta.

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta sturrodát rehkenastojuvvo dietnasiid dahjege boaduid mielde. Sáhtát oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta, jos gulat bargguhisvuodakássii. Sierra ámmátsurggiin lea dávjá iežas bargguhisvuodakássa. Gávdnojit maiddái bargguhisvuodakássat, madda gii beare sáhttá searvat lahttun.

Kela ii mávsse dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta, iige dat ohccojuvvo Kelas.

Bargguhisvuodakássa máksá dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta, jos leat doarvái guhkká leamašan bargguhisvuodakássa lahttu ja barggusorruneaktu ollášuvvá. Barggusorruneaktu ollášuvvá, jos leat doarvái guhká leamašan barggus ovdal go bázat bargguheapmin.

Dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta máksojuvvo eanemustá 400 beaivvi. Jos leat leamašan barggus vuollel 3 jagi, sáhtát oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta eanemustá 300 beaivvi.

Jeara lassidieđuid dietnasii čatnašuvvan beaiveruhtas iežat bargguhisvuodakássas dahje Bargguhisvuodakássaid oktasašorganisašuvnnas (Työttömyyskassojen yhteisjärjestö): www.tyj.fi

Vuodđobeaveruhta

Jos it leat bargguhisvuodakássa lahttu itge oaččo dietnasii čatnašuvvan beaiveruhta, Kela máksá vuodđobeaveruhta. Dat máksojuvvo eanemustá 400 beaivvi. Jos leat leamašan barggus vuollel 3 jagi, vuodđobeaveruhta máksojuvvo eanemustá 300 beaivvi.

Vuodđobeaveruhta oažžumii leat ráddjehusat, jos leat vuollel 25-jahkásaš. Dárkkis BE-doaimmahagas, sáhtátgo oažžut vuodđobeaveruhta.

Man olu sáhttá oažžut vuodđobeaveruhta?

Vuodđobeaveruhta lea 37,21 euro beaivvis, ja dat máksojuvvo 5 beaivvis vahkus. Jos dus leat mánát, oaččut mánnábajádusa. Dat lea 5,84–11,05 euro beaivvis mánáid logu mielde.

Mánnábajádus ii máksojuvvo šat 1.4.2024 rájes, daningo lánka rievdá.

Vuodđobeaveruhtii sáhttá máksit bajádusoasi, jos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doibmii. Vuodđobeaveruhta bajádusoassi lea 5,29 euro beaivvis. Vuodđobeaveruhta bajádusoassi máksojuvvo eanemustá 200 beaivvis.

Vuodđobeaveruhtas manná vearu.

Sáhtát ieš árvvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu oaččut vuodđobeaveruhta (suomagillii). www.kela.fi/laskurit

Barggusorruneaktu

Vai don oaččut vuodđobeaveruđa, fertet deavdit barggusorruneavttu.

Barggusorruneaktu ollašuvvá, jos

- leat leamašan barggus 26 vahku ovddit 28 mánu áigge
- bargoáigát leamašan unnimustá 18 diimmu vahkus
- bálkát leamašan suorggi bargoeaktosoahpamuša mielde dahje unnimustá 1 331 euro mánotbajis.

Barggusorruneaktu rievdá 2.9.2024.
Dan maŋŋá barggusorruneaktu čoggo

- okta mánotbadji, jos leat ožžon mánotbaji áigge bálkká unnimustá 930 euro
- bealle mánotbadji, jos leat ožžon mánotbaji áigge bálkká unnimustá 465 muhto vuollel 930 euro.

Leat deavdán barggusorruneavttu,
go dát barggus orrun mánotbajit leat čoggon oktiibuot 12 maŋimuš 28 mánotbaji áigge.

Maiddá barganbajit muhtun eará EU- dahje Edg-riikkas dahje Šveiccas sáhttet dohkkehuvvot.

Barggusorruneaktui sáhttá rehkenastit barggu

guhkitge áigodagas go 28 mánotbaji áiggis ovdamearka dihte dalle, jos

- leat buohcan
- leat studeren
- leat dikšon vuollel 3-jahkásaš mánát
- leat oassálasttán BE-doaimmahaga ordnen doibmii.

Fitnodatdoalliin lea sin iežaset barggusorruneaktu.
Jos leat fitnodatdoalli,
dárkkis vuodđobeaveruđa eavttuid Kelas.

Bargguheapmin olgoriikkain

Bargguhisvuodabeaveruhta máksojuvvo muhtun dáhpáhusain maiddá dalle,
go leat olgoriikkain ja ozat doppe barggu.

Bargomárkandoarjja

Jos it sáhte oažžut dietnasii čatnašuvvan beaiveruđa dahje vuoddo-beaiveruđa, dutnje sáhtta máksit bargomárkandoarjaga. Dan sáhtta oažžut 18–64-jahkásaš bargguhis bargguohcci, gii ássá fásta Suomas. Bargomárkandoarjaga áigi ii leat ráddjejuvvon.

Oaččut bargomárkandoarjaga, vaikke it deavdde barggusorruneavttu elege it leat leamaš barggus doarvái guhká. Oaččut bargomárkandoarjaga maiddái dalle, go leat juo ožžon bargomárkandoarjaga dahje vuoddo-beaiveruđa 400 beaivvi.

Bargomárkandoarjja ii máksojuvvo olgoriikii.

Doarjaga oažžumii leat ráddjehusat, jos leat vuollel 25-jahkásaš dahje jos dus ii leat ámmátlaš skuvlejupmi. Dárkkis BE-doaimmahagas, sáhtátgo oažžut bargomárkandoarjaga.

Man olu bargomárkandoarjaga oažžu?

Bargomárkandoarjja lea 37,21 euro beaivvis, ja dat máksojuvvo 5 beaivvis vahkus.

Bargomárkandoarjja lea nappo seammá stuoris go vuodđobeaveruhta ja maddái das manná vearru.

Sáhtát oažžut bargomárkandoarjagii bajádusaid, jos dus leat mánát dahje jos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide. Bajádusat lea seamma sturrosaččat go vuodđobeaveruhtas.

Mánnábajádus ii máksojuvvo šat 1.4.2024 rájes.

Bargomárkandoarjja lea earálágán go vuodđobeaveruhta das, ahte vanhemiid boadut sáhttet váikkuhit doarjaga mearrái.

Eará sisaboadut geahpedit bargomárkandoarjaga

Buot eará sisaboadut geahpedit bargomárkandoarjaga meari.

Jos dus leat kapitálaboadut, maddái dat sáhttet geahpedit doarjaga meari. Kapitálaboadut leat ovdamearkka dihte láigobohtu, oasus ja vuovdinuoitu.

Kapitálaboadut eai goittotge váikkuhit bargomárkandoarjagii

- jos leat deavdán 55 jagi ja barggusorrunneaktu lea ollášuvvan ovdal go báhcet bargguheapmin
- jos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Vánhemiid sisaboadut geahpedit doarjaga, jos don ásat vanhemiiguin. Oaččut liikká unnimustá beali bargomárkandoarjagisttát. Vánhemiid sisaboadut eai váikkuhit dalle, jos oassálasttát BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Mággat doarjagat eai váikkuhit bargomárkandoarjagii. Dat leat ovdamearkka dihte mánáidruhta, ealihanveahkki, áigáiabohtindoarjja, ássandoarjja ja lápmásiiddoarjja.

Sáhtát ieš árvvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu oaččut bargomárkandoarjaga (suomagillii). www.kela.fi/laskurit

Bargan bargguhisvuoda áigge

Jos barggat gaskkohagaid bargguhisvuoda áigge, du bargoboadut sáhttet geahpedit bargomárkandoarjaga dahje vuodđobeaveruđa meari.

Vuodđonjuolggadus lea, ahte go dinet barggus euro, doarjja unnu 50 sentte.

Sáhtát goittotge dinet 300 euro mánotbajis almmá, ahte dat geahpeda doarjaga meari. Dát gohččoduvvo suodjeaoassin.

Suodjeoassi nohká 1.4.2024,
ja dan maŋná buot du bargoboadut geahpedit
doarjaga meari.

Almmut bargodiimmuid ja bargobeivviid Kelai. Kela oažžu bálkádieduid bohtoregisteris ja atná daid ávkin ohcamušaid gieđahallamis.

Skuvlen ja hárjehallan

Bargguheapmin dus lea vejolašvuohta ohcalit skuvlemii dahje hárjehallamii.

Ná buoridat vejolašvuođaid oažžut barggu.

Sáhtát oažžut doarjaga maiddái skuvlema dahje hárjehallama áiggis.

BE-doaimmahagas leat sierralágán barggolašvuođa buorideaddji bálvalusat.

Dat leat

- studeren
- bargofápmoskuvlejupmi
- bargoohcanhárjeheapmi
- karriera hárjeheapmi
- bargoiskkadallan
- skuvleniskkadallan
- veajuiduhtti bargodoaibma.

Jeara lasi barggolašvuođa buorideaddji bálvalusaid birra ja soaba daidda oassálasttimis BE-doaimmahagas.

Oaččut skuvlema dahje hárjehallama áiggis doarjaga nugo dábálaččat, jos leat soahpan oassálasttimis BE-doaimmahagas. BE-doaimmahagas sohppojuvvon skuvlema dahje hárjehallama áiggis sáhtát oažžut doarjagii maiddái bajádusa. Bajádusa sáhtá oažžut eanemustá 200 beaivvis.

Muhtun dáhpáhusain sáhtát oažžut buhtadusa mátkegoluin ja eará goluin dan áiggis, go oassálasttát skuvlemii dahje eará doimmaide.

Allaagát bargguhis olbmo doarjja

Jos leat riegádan jagi 1964 dahje dan ovdal, sáhtát beassat nu daddjon ealáhatordnemii elege oaččut lassibeivviid dienasbeaiveruhtii dahje vuodđobeaveruhtii. Dalle oaččut beaiveruđa dassáži, go sirdásat boarrásiidealáhakii.

Váldde oktavuoda Kelai, jos smiehtat, sáhtátgo oažžut lassibeivviid vuodđobeaveruhtii. Jos háliidat lassibeivviid dietnasii čatnašuvvan beaiveruhtii, váldde oktavuoda iežat bargguhisvuodakássii.

Sáhtát ohcat boarrásiidealáhaga ovdal go deavddát 65 jagi, jos leat riegádan ovdal jagi 1962. Lassin don galggat leat bargguheapme ja oaččut lassibeivviid vuodđobeaveruhtii.

Ohcan ja máksin

Almmut vuos bargguhis bargguohccin BE-doaimmahagas. Oza bargguhisvuodadoarjaga Kelas, go leat leamašan bargguheapmin iežasvástoáiggi nappo 7 árgabeaivvi. Sáhtát oažžut bargguhisvuodadoarjaga mañálgihitii eanemustá 3 mánotbaji áigodagas.

Oza bargguhisvuodadoarjaga neahta bokte:
www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde. Maiddái čuvvosiid sáhtá sáddet neahta bokte.

Sáhtát ohcat doarjaga maiddái skoviin, man oaččut Kela doaimmahagain ja neahtasiidduin:
www.kela.fi/skovit

Kela poastačujuhhus lea
Kela
PL 10
00056 KELA

Sáhtát dikšut eanáš Kela-áššiid maiddái telefonna bokte.

Go Kela lea gieđahallan du ohcamuša, oaččut ruoktot mearrádusa. Mearrádusas mitalit doarjaga meari, ákkastallamat ja máksinbeaivvi. Oaččut mearrádusa maiddái dalle, jos dutnje ii leat miedihuvvon doarjja.

Kela máksá doarjagiid du bāñkokontui.

Bargguhisvuoda áigge almmuhus

Jos bargguhisvuohta joatkašuvvá,
galggat doaimmahit Kelai bargguhisvuodaáigái
guoskevaš almmuhusa 4 vahku gaskkaid.
Kela máksá dutnje doarjaga du almmuhusa vuodul.

Bárgguhisvuodaáigge almmuhusa sáhttá dahkat nehta bokte
dahje skoviin, man sáhttá čálihit Kela neahtasiidduin
dahje viežžat Kela doaimmahagain.

Merke almmuhussii,
guđe beivviid leat leamašan bargguheapme
ja guđe beivviid leat oassálastán
BE-doaimmahagain sohppojuvvon doaimmaide.

Jos leat bargguhisvuoda áigge leamašan soaittáhagas barggus,
merke almmuhussii,
guđe beivviid leat leamašan barggus.

Almmut, jos du dilli nuppástuvvá

Jos du eallin nuppástuvvá,
dat sáhttá váikkuhit Kela doarjagiidda, maid don oaččut.
Nuppástus sáhttá guoskat ovdamearka dihte ássama,
boađuid, bargama dahje bearraša.

Muitte almmuhit nuppástusain Kelai.
Sáhtát dahkat dan nehtas, telefonnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkkarastit,
ahte Kelas leat rivttes dieđut.
Dalle dutnje máksojuvvon doarjaga mearri lea riehta.

Jos mearrádusas lea feaila

Jos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila,
sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii.

Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das,
mo nuppástus ohccojuvvo.

Jos dus leat jearaldagat,
váldde vuos oktavuoda Kelai.

Nehtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit iežat ohcamuša dili
- sáddet dieđuid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Kela davvisámegillii

Davvisámegielat neahttasiiddut:
www.kela.fi/davvisamegiella

Davvisámegielat brošyrat:

Almmolaš ássandoarjja

Áigái boahtindoarjja

■ Bargguhisvuohta

Buohcan ja doaibmaváttolašvuodadoarjagat

Ealáhagat ja eará ealáhatoažžu doarjagat

Mánnábearrašat

Olgoriikkain Supmii dahje Suomas olgориikkaide

Studeanttat ja vearjogeatnegasat

Veajuiduhttin

Davvisámegielat gihppagiid sáhtttá čálihit
Kela neahttasiidduin:
www.kela.fi/brosyrat